

Sygn. akt IV CSK 188/18

POSTANOWIENIE

Dnia 18 października 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogumiła Ustjanicz

w sprawie z wniosku R. O.
przy uczestnictwie A. O. i C. O.
o podział majątku wspólnego,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 18 października 2018 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestnika postępowania A. O.
od postanowienia Sądu Okręgowego w T.
z dnia 14 listopada 2017 r., sygn. akt VIII Ca [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) koszty postępowania kasacyjnego pozostawia do rozstrzygnięcia w orzeczeniu końcowym.**

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w T. zmienił postanowienie wstępne Sądu Rejonowego w T. z dnia 23 maja 2017 r. w sprawie o podział majątku wspólnego w pkt I w ten sposób, że ustalił, iż w skład majątku wspólnego wnioskodawczyni i uczestnika A. O. wchodzi prawo własności nieruchomości o powierzchni 18,0727 ha położonej w gminie Ł. oraz prawo własności nieruchomości o powierzchni 11,01 ha położonej w gminie Ł. i Z. oraz uchylił pkt II, III i IV tego postanowienia.

Uczestnik A. O. oparł skargę kasacyjną na podstawie przewidzianej w art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. We wniosku o przyjęcie tej skargi do rozpoznania wskazał przyczynę objętą art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Stwierdził, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, z uwagi na naruszenie przez Sąd Okręgowy przepisów art. 65 § 1 i 2, art. 888 § 1, art. 893 i art. 908 § 1 k.c. oraz przepisu art. 84 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 1991 r. Nr 7, poz. 24) poprzez nietrafne zakwalifikowanie umowy zawartej w dniu 15 października 1991 r. pomiędzy P. O. i uczestnikiem postępowania jako umowy przekazania gospodarstwa rolnego zawartej w trybie art. 84 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, podczas gdy należało ją zakwalifikować jako umowę darowizny.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna została ukształtowana jako nadzwyczajny środek prawny, służący od prawomocnych orzeczeń, którego celem jest ochrona interesu publicznego, polegającego na ujednoliceniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury. Założenie to może być zrealizowane jedynie poprzez powołanie i uzasadnienie istnienia co najmniej jednej z przesłanek wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Nie jest rolą Sądu Najwyższego, nie będącego trzecią instancją sądową, korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej sprawie, nawet gdyby w rzeczywistości miały one miejsce.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przyczynie oczywistej jej zasadności wymaga od skarżącego wykazania, że zaskarżone orzeczenie zapadło z oczywistym, rażącym naruszeniem przepisów prawa lub podstawowych zasad prawa, widocznym od razu, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby głębszej analizy i dłuższych dociekań. Naruszenie prawa powinno mieć charakter szczególny i kwalifikowany (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49; z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, niepubl.; z dnia 23 listopada 2010 r., III UK 10/11, niepubl.). Nie spełnia tej przesłanki jedynie powołanie naruszenia konkretnego przepisu prawa, ale sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie

oczywiście nieprawidłowego rozstrzygnięcia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004, nr 13, poz. 230; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 38/06, niepubl.; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, niepubl.).

Analiza uzasadnienia wniosku uczestnika nie pozwala na uznanie, że skarga jest oczywiście uzasadniona. Brak w nim przekonywującego wyводу prawnego o zaistnieniu takiego stanu rzeczy w stosunku do zaskarżonego orzeczenia. Skarżący nie wykazał, że Sąd drugiej instancji naruszył reguły wykładni, dokonując oceny treści umowy zawartej pomiędzy P. O. i uczestnikiem. Sąd ten, mając w szczególności na uwadze postanowienia umowy, zobowiązujące uczestnika do spełniania określonych świadczeń na rzecz P. O., uznał, że powyższa umowa stanowiła umowę przekazania gospodarstwa rolnego następcy zawartą na podstawie przepisów art. 84 i nast. ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników. Zastrzeżenia uczestnika sformułowane we wniosku odnoszą się natomiast głównie do wskazanego w umowie celu jej zawarcia, polegającego na uzyskaniu uprawnień emerytalno-rentowych, co wszak nie stanowiło podstawy kwalifikacji umowy dokonanej przez Sąd drugiej instancji. Wynik badania wniosku i jego argumentacji, na tle podstawy skargi kasacyjnej oraz motywów zaskarżonego wyroku, nie pozwala na ocenę, że zaskarżone orzeczenie stanowi konsekwencję jaskrawych błędów w zakresie wykładni prawa, które współkształtowały jego treść. Należy podkreślić, że w judykaturze utrwalone jest obecnie stanowisko charakteryzujące umowę przekazania gospodarstwa rolnego następcy jako ustawowo wyodrębnioną swoistą umowę cywilnoprawną, odmienną od umowy darowizny (zob. m.in. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2012 r., III CZP 68/12, OSNC 2013, nr 5, poz. 59). Wyrażono także zapatrywanie, że umowa ta zachowała swój szczególny charakter również na gruncie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników. Charakterystyczne dla tego typu umów jest to, że rolnik po przeniesieniu własności gospodarstwa rolnego na następcę może żądać od niego świadczeń w zakresie uzasadnionym potrzebami rolnika i członków jego rodziny (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 2018 r., IV CSK 103/17, nie publ.). Skarżący nie wykazał, że Sąd drugiej instancji, dokonując kwalifikacji umowy z 15 października 1991 r. oparł się

na wykładni wskazanych przepisów sprzecznej z rozumieniem jej charakteru, ugruntowanym w orzecznictwie.

W postępowaniu przed Sądem drugiej instancji nie doszło do nieważności postępowania, której przyczyny Sąd Najwyższy bierze pod rozagę z urzędu, stosownie do art. 398¹³ § 1 k.p.c.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeknie sąd w oparciu o przepisy art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c.

aj